

KULTUR

Boel Gerell

Bibu återuppstår med passion – och en skugga över sig

21 maj 2022 08:00

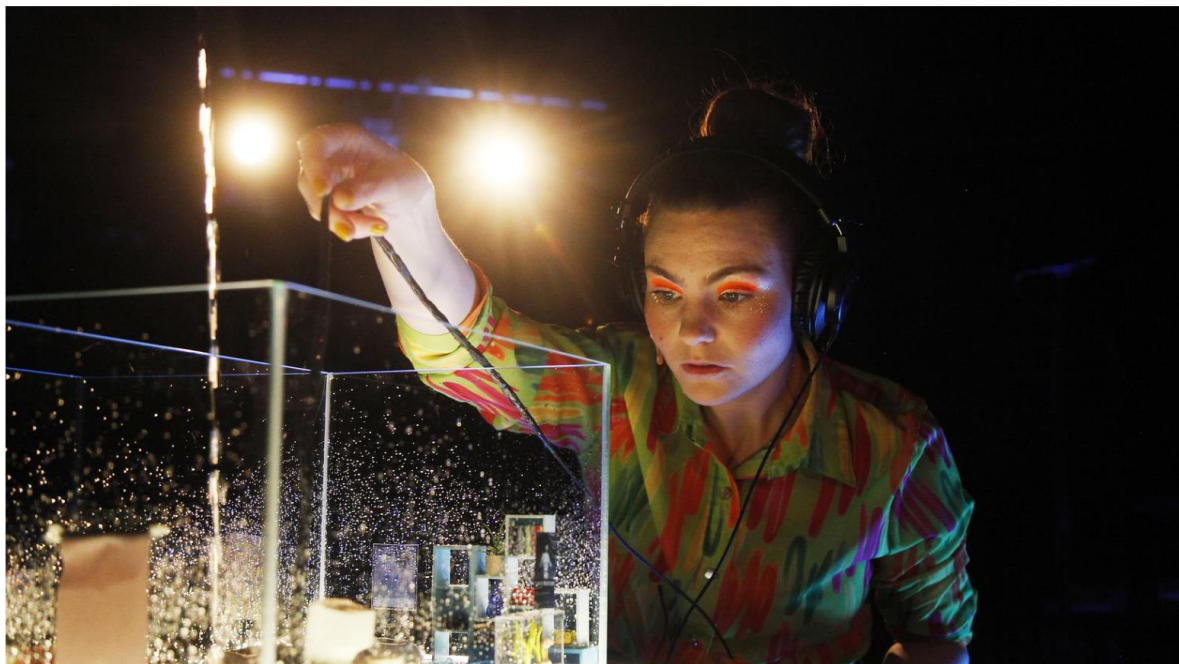
Scenkonstbiennalen i Helsingborg är full av uppdämd energi efter pandemin.

Boel Gerell

Text

Det här är en kulturartikel. Analys och värderingar är skribentens egna.

Vad kan sägas enbart med ljud? Scenkonstkollektivet Nyxxx i hörlursföreställningen "Hör så tyst det är". Foto: Linda Himsel

Boel Gerell är författare, scenkonstkritiker och skribent på kultursidan.

Marimekkoöränder, foträta sandaler, svepande kaftaner och en förväntan så tät att den nästan går att ta på. Efter fyra års dvala återuppstår scenkonstbiennalen Bibu igen och Helsingborgs salonger fylls av minglande kulturaktörer och scenkonst för barn och unga.

Nu kan produktioner som gått på sparlåga eller fått skjutas på framtiden under pandemiåren äntligen möta sin publik. Eller i alla fall, oss vuxna som i våra olika roller väljer och vrakar för de ungas räkning. Och utbudet är verkligen brett med både höjd och spets och det samlade intrycket borde vara glädjande.

Om det inte vore för hur verkligheten ser ut, speglad i scenkonstplattformen Assitejs rapport som visar att så många som en tredjedel av landets kommuner inte kan garantera att barn får se enda föreställning under sin skoltid. Namnet på rapporten är ”Spelar mindre roll?” och jag tänker att frågan syftar på både barnen som förfördelas – och den bortprioriterade scenkonsten.

”Buster Keaton på månen” är ett nära samarbete mellan Suzanne Osten och Gunilla Linn Persson. Foto: Sara P Borgström

Hur entusiastiskt vi än minglar i våra Marimekkoränder, ges det alltså en uppfattning bland beslutsfattare att det här är mindre viktigt. I förlängningen skapas generationer av unga för vilka scenkonst är något helt främmande. Insikten ligger som en beklämmande skugga över dagarna. För det är ju inte jag som är ”den prioriterade målgruppen” som det så vackert heter. Utan barn och unga utan möjlighet att välja själva. För den som råkat födas i fel kommun är scenkonsten alltså en svåråtkomlig lyx.

Lägg till ett verkligt funktionshinder och salongen – för att inte tala om scenen – är än längre borta. Ett av biennalens teman är funktionsvariationer och en som har stor erfarenhet av vilken belastning en rullstol kan innebära, rent fysiskt men också mentalt, är skådespelaren och musikern Peter Larsson.

Om detta skulle han ha berättat under seminariet ”Vem får skapa konsten? Om att lyfta nya röster och berättelser” men en lunginflammation hejdar honom från att medverka. I stället gestaltar han sin situation i en filmad version av monologen ”Genom glas” som han skrivit text och musik till själv. Bakom produktionen står föreningen Share Music & Performing Arts och utförandet är rappt, drastiskt och drabbande. För trots att Peter Larsson tidigt vet att han vill stå på en scen, är vägen dit kantad med hinder. I filmen forcerar han dem ett efter ett och tränger via restaurangens mathiss slutligen upp på scenen med salladsrester inkilade i skjortvecken.

Mer tragikomik och filmad scenkonst ges på Röda Kvarn, där biennialens grand old dame Suzanne Osten står för ett av Bibu-juryens särskilt utvalda guldkorn. Pjäsen "Buster Keaton på månen" är Ostens återkomst till den tidigare hemmascenen Unga Klara och är ett nära samarbete med vännen Gunilla Linn Persson. Pjäsen växte fram ur en mejlväxling mellan de två och är löst baserad på den verkliga skådespelaren och regissören Buster Keatons barndom i en vaudevillfamilj.

I Ostens och Perssons version blir detta en berättelse om barnmisshandel och syskonkärlek, svart och skrämmande, festlig och fantastisk. För den specialskrivna musiken står Maria Johansson Josephsson som medverkar vid visningen. Hon berättar hur hon dompterar den ibland väl livliga publiken genom att dra ner eller upp på volymen, i tätt samspel med dramatiken.

Med en liknande lågmäld precision arbetar scenkonstkollektivet Nyxxx i hörlursföreställningen "Hör så tyst det är" skapad för Regionteatern Blekinge & Kronoberg. Nyxxx har parallellt med Malmöbaserade Bombina Bombast gått i bräsch för utvecklingen av performancekonst med ny digital teknik det senaste decenniet och här lyfter man särskilt fram ljudet, förhöjt med mikrofoner och förmedlat till publiken via hörlurar.

Vad kan sägas enbart med ljud? En dialog tar sin början mellan tystnadskonstnären Julia och polarforskaren Dunja och snart involveras också publiken i en undersökning som rent bokstavligt kryper oss in på skinnet. Där Nyxxx öppnar våra sinnen för nuet, använder Bombina Bombast samma teknik för att levandegöra historien.

Peter Larsson i "Genom glas". Foto: Håkan Larsson

I prisbelönta "Ögonvittnen – Lea och Stefan" som skapades i samarbete med Unga Malmö Stadsteater och scenens konstnärliga ledare Sara Cronberg utnyttjas hörlurstekniken för att överbrygga tid och rum och göra de två förintelseöverlevnarnas andetag till våra. Också denna uppsättning ingår i Bibu-juryns urval från säsongen och det är bara början.

Så mycket mer finns att utforska i biennalens digra program. Nu gäller det bara att få ut scenkonsten till dem som den främst är ämnad för, barnen och de unga.